II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 20 december 1989

inzake steun van de Belgische Regering aan ondernemingen in de farmaceutische sector in de vorm van programmaovereenkomsten

(Slechts de teksten in de Nederlandse en de Franse taal zijn authentiek)

(92/327/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 93, lid 2, eerste alinea,

Na de belanghebbenden overeenkomstig genoemd artikel 93 te hebben aangemaand hun opmerkingen kenbaar te maken en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

I

Bij brief van 12 mei 1986 heeft de Commissie de Belgische autoriteiten verzocht om aanmelding van de overheidsinterventies ten gunste van ondernemingen in de farmaceutische sector in de vorm van programmaovereenkomsten.

Daar de Belgische autoriteiten de verzochte informatie niet hebben verstrekt, neemt de Commissie, gezien het intensieve handelsverkeer in de farmaceutische sector binnen de Gemeenschap, aan dat de betrokken maatregelen steunmaatregelen zijn in de zin van artikel 92, lid 1, van het Verdrag; zij meent op grond van de inlichtingen waarover zij beschikt dat deze vermoedelijk niet aan de voorwaarden van artikel 92, lid 3, beantwoorden om voor een van de daar genoemde uitzonderingsbepalingen in aanmerking te komen. Zij heeft daarom met betrekking tot deze steunmaatregelen bij beschikking van 29 juli 1986 de procedure van artikel 93, lid 2, ingeleid. Bij brief van 1 augustus 1986 hebben de Belgische autoriteiten laattijdig enige informatie over het systeem van de programmaovereenkomsten verstrekt.

In het kader van deze procedure heeft de Commissie de Belgische Regering per brief van 4 augustus 1986 aangemaand haar opmerkingen aan haar kenbaar te maken. Overeenkomstig artikel 93, lid 2, van het Verdrag zijn ook de andere Lid-Staten en derden aangemaand hun opmerkingen te maken.

II

De Belgische autoriteiten hebben hun opmerkingen gemaakt bij brief van 5 september 1986, waarin zij verklaarden dat het systeem van de programmaovereenkomsten moest worden beoordeeld in samenhang met de prijsstelling en de kostprijs en niet in verband met steun aan ondernemingen. Het systeem van de programmaovereenkomsten zou de bedrijven de mogelijkheid bieden hun prognoses voor uitgaven en inkomsten beter volgens hun eigen perspectieven te plannen.

Per brief van 21 december 1987 hebben de Belgische autoriteiten hun besluit bekendgemaakt om aan de toepassing van de betrokken regeling een einde te maken. Voor zover de Commissie bekend, is inderdaad geen enkele nieuwe programmaovereenkomst meer gesloten. Niettemin bleven de bestaande programmaovereenkomsten hun gevolgen sorteren, hetgeen noopte tot voortzetting van het voeden van het fonds dat bestemd is om de extra kosten voor de ziekteverzekering terug te betalen.

In het kader van de genoemde procedure hebben twee Lid-Staten, acht ondernemingen en een vereniging van farmaceutische ondernemingen hun opmerkingen kenbaar gemaakt. Per brief van 6 oktober 1987 heeft de Commissie de Belgische autoriteiten deze opmerkingen medegedeeld en hen verzocht de hunne bekend te maken ; tot op heden zijn geen opmerkingen binnengekomen.

De maximumprijzen van geneesmiddelen zijn in België geblokkeerd ; er zijn afwijkingen van deze blokkering mogelijk, maar de voorwaarden waaraan herziening van de maximumprijzen door de minister van Economische Zaken is onderworpen, zijn zo streng dat de Belgische autoriteiten zelf de behoefte hebben gevoeld prijsverhogingen onder andere voorwaarden toe te staan ; met het oog daarop hebben zij het stelsel van programmaovereenkomsten ontwikkeld.

Zo kunnen de ministers van Economische Zaken en van Sociale Voorzorg in toepassing van het Belgische Koninklijk Besluit nr. 248 van 31 december 1983 tot gedeeltelijke verlenging van de Wet van 9 juli 1975 en afschaffing van artikel 62 van de Wet van 14 februari 1961 op de economische expansie, de sociale vooruitgang en het financieel herstel en invoering van een prijsregeling voor farmaceutische specialiteiten en andere geneesmiddelen, in gemeenschappelijk overleg met de fabrikanten, importeurs of verpakkers van farmaceutische specialiteiten en andere geneesmiddelen, individueel of georganiseerd, of met de sector, programmaovereenkomsten sluiten ten einde investeringen, werkgelegenheid, fundamenteel onderzoek en uitvoer te begunstigen.

Deze programmaovereenkomsten bevatten bepalingen over het prijsverloop bij farmaceutische specialiteiten en andere geneesmiddelen gedurende een bepaalde periode en binnen de grenzen van een budgettaire enveloppe die jaarlijks aan de hand van de begroting van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (Riziv) wordt vastgesteld en waarbij rekening wordt gehouden met de verbintenissen tot vergoeding van de kosten die de vastgestelde enveloppe overschrijden.

Geneesmiddelen die onder de programmaovereenkomst vallen zijn op twee manieren in het voordeel ten opzichte van geneesmiddelen die niet daaronder vallen.

Enerzijds kunnen geneesmiddelen die onder een programmaovereenkomst vallen in de zin van artikel 2 bis van de Wet van 9 juli 1975 van prijsverhogingen profiteren, terwijl de maximumprijzen van de andere geneesmiddelen uit hoofde van artikel 2 van dezelfde wet zijn geblokkeerd en alleen onder zeer strenge voorwaarden uit hoofde van deze wet kunnen worden verhoogd.

Anderzijds geldt voor geneesmiddelen die onder een programmaovereenkomst vallen in de zin van artikel 2 bis van de Wet van 9 juli 1975 een voorkeursregeling ten aanzien van de toelating tot de terugbetaling, omdat zij dienaangaande niet onder artikel 5 van het Koninklijk Besluit van 2 september 1980 vallen en evenmin als vergelijkingsbasis kunnen dienen voor de vaststelling van de terugbetalingsgrondslag van andere produkten. In de praktijk betekent dit dat geneesmiddelen die onder een programmaovereenkomst vallen, tot de terugbetaling kunnen worden toegelaten ondanks het bestaan op de markt van andere geneesmiddelen die minder duur zijn en gelijke therapeutische werking hebben, en die — in voorkomend geval — van de terugbetaling zijn uitgesloten (1).

Ten einde te voorkomen dat de extra last van de prijsverhogingen op het budget van het Riziv, dat deze moet dragen, alleen neerkomt, wordt zij vergoed uit een fonds dat in het leven is geroepen in toepassing van artikel 85 van de Wet van 1 augustus 1985, houdende fiscale en andere maatregelen en dat wordt gevoed uit kredieten uit de begroting van Economische Zaken.

Jaarlijks worden het fonds de volgende kredieten ter beschikking gesteld (2) :

— 1986 : 487 miljoen Bfr.

— 1987 : 1 128 miljoen Bfr.

— 1988 : 1 486 miljoen Bfr.

III

De prijsverhogingen die in het kader van het sluiten van programmaovereenkomsten zijn goedgekeurd, leveren steunmaatregelen van de Staat op in de zin van artikel 92, lid 1, van het Verdrag, want zij stellen de begunstigden in de gelegenheid investeringen en/of onderzoek te doen, personeel in dienst te nemen en de uitvoer te bevorderen zonder de kosten van deze maatregelen die zij normalerwijze voor hun rekening zouden moeten nemen, te dragen. Bovendien wordt de markt voor farmaceutische produkten in de Gemeenschap, zoals hieronder in bijzonderheden wordt aangetoond, door een intensieve concurrentie en omvangrijk intracommunautair handelsverkeer gekenmerkt (zie hoofdstuk V).

IV

Dergelijke steunmaatregelen moeten de Commissie uit hoofde van artikel 93, lid 3, van het Verdrag worden aangemeld. Zonder aanmelding vooraf door de Belgische Regering kon de Commissie over deze maatregelen nog vóórdat zij ten uitvoer werden gelegd, geen uitspraak doen.

Deze omstandigheid maakte deze maatregelen in het licht van het Gemeenschapsrecht onrechtmatig vanaf het tijdstip van hun toepassing. Het uitblijven van de verplichte aanmelding heeft een situatie in het leven geroepen die des te meer onaanvaardbaar is omdat de steun sinds 1986 reeds is uitgekeerd.

(1) Uit de voorwaarden waaraan het sluiten van programmaovereenkomsten is onderworpen, blijkt dat in de praktijk alleen geneesmiddelen die in België zijn ontwikkeld en vervaardigd onder een programmaovereenkomst kunnen vallen ; het begrip „programmaovereenkomsten" in de farmaceutische sector is dus fundamenteel onverenigbaar met de invoering van een eenheidsmarkt en aangaande deze overeenkomsten is reeds een inbreukprocedure krachtens artikel 30 van het Verdrag gevoerd — A/86/40.

(2) Begroting van het Ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1988 (10), 4/12 — 523/1 — 1988, blz. 135.

In dit verband dient de aandacht te worden gevestigd op het dwingende karakter van de procedureregels in artikel 93, lid 3, van het Verdrag, die van openbare orde zijn en waarvan het Hof van Justitie in zijn arrest van 19 juni 1973 in zaak 77/72 de rechtstreekse werking heeft erkend. Het onrechtmatige karakter van de betrokken steunmaatregelen volgt uit de niet-inachtneming van de procedureregels in artikel 93, lid 3, van het Verdrag. Bovendien kan de Commissie in geval van onverenigbaarheid van de steun met de gemeenschappelijke markt gebruik maken van de mogelijkheid welke het arrest van het Hof van Justitie van 12 juli 1973 in zaak 70/72, bevestigd bij arrest van 24 februari 1987 in zaak 310/85, haar biedt, en de Lid-Staten verplichten bij de begunstigden het steunbedrag terug te vorderen dat hun ten onrechte is uitgekeerd.

V

De markt voor farmaceutische produkten vertoont een aantal kenmerken die haar duidelijk van de markten voor andere verbruiksgoederen onderscheiden. Enerzijds heeft de eindverbruiker van een geneesmiddel in het algemeen slechts zeer geringe invloed op de keuze van het geneesmiddel, althans van geneesmiddelen welke hij op doktersrecept verkrijgt. Daar komt nog bij dat de vraag naar een geneesmiddel gewoonlijk verband houdt met de behandeling van een bepaalde aandoening en dat de geneesmiddelen onderling weinig vervangbaar zijn. Anderzijds wordt de geneesmiddelenmarkt gekenmerkt door een zekere substitutie van de verbruikers door de instellingen van sociale zekerheid bij de betaling van de ziektekosten.

Niettemin kenmerkt een intensieve concurrentie de farmaceutische markt in de Gemeenschap en vindt er op omvangrijke schaal intracommunautair handelsverkeer plaats.

De Europeanen hebben in 1984 voor 25 750 miljoen ecu aan farmaceutische produkten verbruikt, een bedrag dat 0,78 % van het BBP van de Gemeenschap vertegenwoordigde. Gemiddeld werd 43 % van dit verbruik geleverd door ondernemingen gevestigd op het grondgebied van de Lid-Staat die „consumeerde", 23 % door ondernemingen uit andere Lid-Staten en 34 % door niet-communautaire ondernemingen, voornamelijk uit de Verenigde Staten of Zwitserland (dikwijls via filialen in de Lid-Staten).

Uit de gegevens over de buitenlandse handel (1986) blijkt dat de farmaceutische produkten met een volume van 3,7 miljard ecu tot een omvangrijk handelsverkeer tussen de Lid-Staten leiden. De concurrentie tussen de Lid-Staten geschiedt ook op de markten buiten de Gemeenschap, waarheen de Gemeenschap voor 5,2 miljard ecu uitvoert.

België is de veertiende farmaceutische markt in de wereld en is een van de voornaamste producerende landen in de Gemeenschap. In 1986 bereikte de produktie een waarde van 77 miljard Bfr. (1,79 miljard ecu) (1987 : 79,5 miljard Bfr.). Een groot gedeelte van de export die 51,6 % van de produktie uitmaakte, was bestemd voor de andere Lid-Staten, die in 1986 voor 575,9 miljoen ecu uit de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie invoerden.

In hun brief van 5 september 1986 deelden de Belgische autoriteiten mede dat vijf firma's bij de regeling inzake programmaovereenkomsten waren betrokken en dat er geen definitieve plannen bestonden voor andere ondernemingen.

Naar de Commissie bekend is, hebben echter negen ondernemingen met een totale omzet van meer dan 24 miljard Bfr., of meer dan een kwart van de Belgische farmaceutische produktie, een programmaovereenkomst gesloten. In 1985 bereikte hun uitvoer naar de andere Lid-Staten (EUR-10) meer dan 7 miljard Bfr.

Gezien de bovenstaande opmerkingen over de betrokken marktsituatie en het intensieve intracommunautaire handelsverkeer, kan de betrokken steun het handelsverkeer tussen de Lid-Staten ongunstig beïnvloeden en de mededinging vervalsen in de zin van artikel 92, lid 1, van het Verdrag.

Wanneer financiële steun van de Lid-Staten de positie van bepaalde ondernemingen ten opzichte van hun concurrenten op de gemeenschappelijke markt versterkt, moeten deze laatsten worden geacht door deze steun ongunstig te worden beïnvloed. In het onderhavige geval geeft de steun in de vorm van een vergunning tot prijsverhoging de begunstigden de mogelijkheid de kosten te verlagen die zij normaal in hun geheel zouden moeten dragen.

Zo heeft de betrokken steun de mededinging vervalst en doet hij dit nog steeds, door de financiering van investeringen (machines, bouw, enz.), onderzoek en maatregelen voor de exportbevordering te vergemakkelijken en de werkgelegenheidskosten te subsidiëren.

VI

In artikel 92, lid 1, van het Verdrag is de principiële onverenigbaarheid met de gemeenschappelijke markt neergelegd van steunmaatregelen die de daarin vermelde kenmerken vertonen ; de afwijkingen van dit beginsel die in artikel 92, lid 2, zijn vervat, zijn in het onderhavige geval, gezien de aard en de doelstellingen van de betrokken steunmaatregel, niet van toepassing.

Volgens artikel 92, lid 3, van het Verdrag moet steunverlening die verenigbaar kan worden geacht met de gemeenschappelijke markt worden beoordeeld in de samenhang van de Gemeenschap. Om de goede werking van de gemeenschappelijke markt te waarborgen en rekening te houden met de beginselen in artikel 3, onder f), van het Verdrag, moeten afwijkingen van het beginsel van artikel 92, lid 1, van het Verdrag in lid 3 van dat artikel bij de beoordeling van iedere individuele steunmaatregel strikt worden geïnterpreteerd.

Met name kunnen de afwijkingen slechts worden toegepast indien de Commissie vaststelt dat het vrije spel van de krachten van de markt, zonder de steun, alleen niet zou volstaan om de eventuele begunstigden te bewegen tot een gedrag dat op een van de nagestreefde doelstellingen is gericht.

Zou men de afwijkingen toepassen op gevallen die niet tot zulk een doel bijdragen, of zonder dat de steun daartoe noodzakelijk zou zijn, dan zou dit neerkomen op de toekenning van voordelen aan industrieën of ondernemingen uit bepaalde Lid-Staten welker financiële positie op kunstmatige wijze zou worden versterkt, en betekenen dat de concurrentie zou worden vervalst zonder dat daarvoor een rechtvaardiging uit hoofde van het gemeenschappelijk belang als bedoeld in artikel 92, lid 3, van het Verdrag zou zijn aan te voeren.

De Belgische Regering heeft geen enkele reden kunnen aanvoeren op grond waarvan de betrokken steun voor de toepassing van een van de afwijkingen in artikel 92, lid 3, van het Verdrag in aanmerking zou komen, noch heeft de Commissie er zo een kunnen ontwaren.

VII

Aldus moet, ten aanzien van artikel 92, lid 3, onder a), inzake steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van bepaalde streken, worden opgemerkt dat de streken waar de begunstigden van de prijsverhogingen zijn gevestigd, niet te lijden hebben onder een abnormaal lage levensstandaard of een ernstig gebrek aan werkgelegenheid in de zin van de afwijking in lid 3, onder a). De betrokken streken maken geen deel uit van gebieden waarvoor deze afwijking zou kunnen gelden.

De steun voldoet evenmin aan de voorwaarden in lid 3, onder c), wat het regionale aspect aangaat. De toekenning van steun aan verscheidene ondernemingen uit een bepaalde sector met produktiebedrijven in verschillende gebieden heeft namelijk niet tot gemeenschappelijk doel de ontwikkeling van bepaalde zones te vergemakkelijken, en de Belgische Regering heeft in het onderhavige geval trouwens geen argumenten van deze aard aangevoerd om de sluiting van programmaovereenkomsten te rechtvaardigen. De steun komt derhalve niet voor toepassing van de betrokken afwijking in aanmerking.

Met betrekking tot de afwijkingen in artikel 92, lid 3, onder b), moet worden opgemerkt dat geen enkel gegeven in het dossier op enigerlei wijze de gevolgtrekking wettigt dat de betrokken steun bestemd is om een project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen of een ernstige verstoring in de economie van België op te heffen. De Belgische Regering heeft trouwens geen argumenten van die strekking aangevoerd om de betrokken steunmaatregel te rechtvaardigen.

Ten slotte moet met betrekking tot de afwijking in artikel 92, lid 3, onder c), voor „steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid te vergemakkelijken", worden opgemerkt dat de steun weliswaar de ontwikkeling van ondernemingen die een programmaovereenkomst hebben gesloten, vergemakkelijkt, maar niet de ontwikkeling van de farmaceutische sector op communautair vlak, en gevolgen voor het handelsverkeer binnen de Gemeenschap in het leven roept die in strijd zijn met het gemeenschappelijk belang.

Het stelsel van vaststelling van maximumprijzen en de regeling van de toegang tot de restitutie hebben, zoals zij in België worden toegepast, tot gevolg dat de prijzen van geneesmiddelen, en met name terugbetaalde geneesmiddelen, op de Belgische markt op een buitensporig laag peil worden gehouden, zodat voor een groot aantal economische subjecten rentabiliteitsproblemen rijzen.

Een groot aantal farmaceutische produkten is in België afgezet onder precaire rentabiliteitsomstandigheden.

Dit feit is door de Belgische autoriteiten geconstateerd (1) die bij de oprichting van het fonds voor terugbetaling van het Riziv hebben medegedeeld dat de noodzaak de invloed van de kosten van de terugbetaalde geneesmiddelen zo laag mogelijk te houden, de minister van Sociale Zaken en het Riziv noodzaken tot grote gestrengheid bij de verkrijging van een prijs van een tot de terugbetaling toegelaten geneesmiddel en dat uit deze politiek voortvloeide dat de ontwikkeling van de farmaceutische industrie, die het hoofd moet bieden aan kosten voor onderzoek en aan grote investeringen, werd geschaad en dat bepaalde ondernemingen daardoor zelfs werden verhinderd investeringen te doen en personeel in dienst te nemen.

Het gevolg van het sluiten van een programmaovereenkomst tussen een farmaceutische onderneming en de Belgische autoriteiten is dat vergunning wordt verleend om de prijzen van geneesmiddelen in een systeem van vastgestelde prijzen te verhogen — zonder dat daardoor het recht op terugbetaling door de ziektekas verloren gaat — hetgeen tot uiting komt in een voortdurende stijging van de inkomsten, terwijl de prijzen contractueel voor financiering van investeringen, onderzoekprojecten, de indienstneming van personeel en/of de exportbevordering bestemd zijn.

Deze activiteiten, waartoe de ondernemingen die een programmaovereenkomst gesloten hebben, zich verbinden, zijn niettemin in het eigen belang van de begunstigden van de steun omdat zij deel uitmaken van de normale activiteiten van de willekeurige onderneming uit de farmaceutische sector, die haar positie op de markt wil handhaven of verbeteren.

Rekening houdend met de sterke concurrentie op de farmaceutische markt in de Gemeenschap en de omvang van het intracommunautaire handelsverkeer moet worden geconstateerd dat iedere toekenning van steun, zij het onrechtstreeks via een selectieve vergunning tot prijsverhoging in het kader van een systeem van prijsvaststelling met de terugbetaling van de extrakosten van de ziekteverzekering door het betrokken fonds, buitengewoon ernstige invloed heeft op de concurrentie tussen de verschillende producenten.

Deze distorsie wordt nog versterkt door het feit dat de farmaceutische markt in België een gereglementeerde markt is. De Belgische autoriteiten hebben zelf verklaard dat de voorgeschreven prijzen de rentabiliteit van de

(1) Parlementair document, Senaat, zitting 1984/1985, 873, blz. 6, 23 mei 1985.

producenten ernstig benadelen, omdat zij hen in voorkomend geval verhinderen de essentiële investeringen te doen in onderzoek en ontwikkeling, in de produktie, in de aanwerving van personeel en zelfs in verkoopbevordering.

Al zijn deze activiteiten in het belang van de betrokken farmaceutische ondernemingen zelf doordat zij hun levensvatbaarheid op middellange en lange termijn waarborgen, wegens deze door de Belgische Regering opgelegde beperking van de rentabiliteit kunnen in voorkomend geval alleen ondernemingen die een contract hebben kunnen sluiten, zich deze activiteiten veroorloven.

Bovendien heeft de toekenning van steun in de vorm van een selectieve vergunning tot prijsverhoging in het kader van een systeem van vaststelling der prijzen veel gunstiger gevolgen dan de toekenning van normale steun in de vorm van een kapitaalpremie of een interestsubsidie bij een krediet van beperkte tijdsduur ; in tegenstelling tot dit type steun leidt de vergunning tot prijsverhoging tot een permanent extra inkomen dat overeenkomt met de geregelde toekenning van een jaarlijkse subsidie die tot uiting komt in de opbrengst van het verschil tussen de prijzen vóór en na de verhoging en het aantal verkochte geneesmiddelen. Op lange termijn moet zo de extra omzet als gevolg van het sluiten van de programmaovereenkomst de totale kosten van de investeringen en activiteiten welke de begunstigde heeft ontplooid, overschrijden.

Een goedkeuring van de steun in de vorm van programmaovereenkomsten die een beperkt aantal farmaceutische ondernemingen toestaan hun prijzen op de Belgische markt te verhogen — in plaats van een algemene prijsverhoging toe te staan — zou erop neerkomen dat de concurrenten van deze ondernemingen een nadeel wordt toegebracht dat voor hen kan uitlopen op de noodzaak zich geheel of gedeeltelijk uit de markt terug te trekken.

De betrokken steun vergemakkelijkt derhalve niet de ontwikkeling van de betrokken sector in de Gemeenschap en vervalst de omstandigheden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt zodanig dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad in de zin van artikel 92, lid 3, onder c).

VIII

De gevolgtrekking moet luiden dat de steun in de vorm van programmaovereenkomsten onrechtmatig is omdat de Belgische Regering niet heeft voldaan aan haar verplichtingen uit hoofde van artikel 93, lid 3, van het Verdrag. Hij beantwoordt bovendien niet aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een van de uitzonderingsbepalingen in artikel 92, leden 2 en 3, van het Verdrag.

Derhalve mag geen enkele nieuwe programmaovereenkomst tussen farmaceutische ondernemingen en de Belgische autoriteiten meer worden gesloten en dient de uit de sluiting van de programmaovereenkomsten voortvloeiende steun met ingang van de datum van kennisgeving van de onderhavige beschikking te worden opgeheven,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

De steunregeling in de vorm van programmaovereenkomsten ten gunste van verschillende farmaceutische ondernemingen in onrechtmatig wegens schending van de procedureregels in artikel 93, lid 3, van het EEG-Verdrag. De steun is voorts onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 92 van het Verdrag.

Artikel 2

België is gehouden geen nieuwe programmaovereenkomsten te sluiten en met ingang van de datum van kennisgeving van deze beschikking de steun op te heffen die uit in het verleden gesloten contracten voortvloeit.

Artikel 3

België dient de Commissie uiterlijk twee maanden na de datum van kennisgeving van deze beschikking van de maatregelen welke het heeft genomen om daaraan gevolg te geven, in kennis te stellen.

Artikel 4

Deze beschikking is gericht tot het Koninkrijk België.

Gedaan te Brussel, 20 december 1989.

Voor de Commissie

Leon BRITTAN

Vice-Voorzitter